

Parlament bo v kratkem potrdil zadnji italijansko - jugoslovanski sporazum

Ministrski svet je na seji v sredo, 31. marca, odobril zakonski osnutek o ratifikaciji italijansko-jugoslovanskega sporazuma v Osimu. Zakonski osnutek je vlada že predložila obema zbornicama, to je senatu in poslanski zbornici, ki morata o njem razpravljati in ga odobriti. S tem bo izčrpan postopek, ši ga predvideva ustava, in tedaj bo omenjeni mednarodni sporazum postal tudi polno veljaven.

Kot se je zvedelo, je vlada odobrila tudi zakonski osnutek, ki predvideva izdatek 300 milijard lir, s katerim bodo uresničene gospodarske obveznosti, ki izhajajo iz italijansko - jugoslovanskega sporazuma. Gre — kot beremo v dnevnem tisku — za avtocestne povezave z industrijsko cono na tržaškem Krasu, za urbanistična dela na tem področju, za ureditev vodnih virov, za odškodnino» zapuščene imovine« in za socialne prispevke v zvezi s pokrajinskimi sporazumi med Italijo in Jugoslavijo.

Seje ministrskega sveta se je udeležil tudi predsednik deželne vlade Furlanije - Julijske krajine Comelli, ki je opozoril, da mora osrednja vlada v okvi-

ru nedavnega sporazuma med sosednima državama načeti in rešiti dve specifični vprašanji: zagotoviti boljšo zaščito slovenske manjšine v Furlaniji - Julijski krajini in omogočiti nadaljevanje gradnje avtoceste Videm - Trbiž, češ, da je to življenjskega pomena za tržaško pristanišče in gospodarsko sodelovanje z vzhodnimi evropskimi državami.

V zvezi z zadnjo sejo ministrskega sveta je tržaška Krščanska demokracija objavila poročilo, v katerem je med drugim rečeno, da bodo po izmenjavi ratifikacijskih listin med Italijo in Jugoslavijo s pomočjo predvidenih aktov notranje zakonodaje izpolnjene tudi obvezje glede globalne zaščite slovenske narodne manjšine v Italiji.

Visoko jugoslovansko odličje SSG ob tridesetletnici

V soboto, 27. marca, je bila v Kulturnem domu v Trstu uradna proslava 30-letnice neprekinjenega delovanja Stalnega slovenskega gledališča. Poleg številnih občinstva, predstavnikov slovenskega in italijanskega kulturnega in političnega življenja ter oblasti je bila prisotna tudi uradna delegacija SR Slovenije, ki sta jo vodila člana predsedstva akademik dr. Josip Vidmar in predsednik SZDL Slovenije Mitja Ribičič. Najpomembnejši del prireditve je

bila vsekakor podelitev gledališču Reda zaslug za narod z zlato zvezdo. Odlikovanja je tržaškemu ansamblu podelil predsednik SFR Jugoslavije Josip Broz Tito. Akademik dr. Vidmar je utemeljil podelitev odličja in podčrtal, da gre za priznanje vloge slovenskega gledališča v Trstu od začetkov v preteklem stoletju pa do danes. Orisal je nato uspehe tridesetletnega delovanja SSG in poudaril, da je potekalo v burnih časih, ko so bili še pri moči ostanki preživelega fašizma ter v času mračnega kominformizma.

Državni udar v Argentini

V nemirni Latinski Ameriki je prejšnji teden prišlo do novega državnega udara ter je tokrat na vrsti Argentina. Državni udar v Buenos Airesu ni presenetil nikogar, ker je bil operativni načrt oboroženih sil menda znan že več dni.

Oblast je prevzela vojaška vlada, katero sestavljajo poveljnik kopne vojske general Videla, poveljnik mornarice admiral Masera ter poveljnik letalstva general Agosti. General Videlo bo jutri prisegel kot novi predsednik republike.

Vojaški režim je dal zapreti predsednico republike Peronovo, katero so odpeljali v konfinacijo v južno Argentino. Kot kaže, jo bodo postavili pred vojaško sodišče, brž ko bo zaključena preiskava proti njej. Obtožujejo jo nezakonitega uvažanja orožja, raznih finančnih nepravilnosti ter pomoči ministru Regi, da je lahko zbežal v tujino. Vojaške oblasti so tudi razpusile parlament, pokrajinske in občinske svete ter so odstavile guvernerje in člane vrhovnega sodišča.

Medtem se nadaljujejo po državi napadi levičarskih in desničarskih teroristov, čeprav je vojaška vlada razglasila obsed-

no stanje. Objavila je več proglašov, katerih eden mobilizira uslužbence pri važnih javnih servisih ter določa smrtno kazen za napadalce na vojaške in policijske sile.

Sindikati niso kdovekaj reagirali na vojaški državni udar. Poprej so napovedovali, da bodo v primeru državnega udara proglasili splošno stavko. Zdi se, da so vojaški krogi prehiteli nasprotnike s številnimi aretacijami. Baje je bilo že aretiranih okrog 1200 ljudi, katerih del so odpeljali na dve ladji, ki sta zasidrani pred Buenos Airesom. Med aretiranci je glavni tajnik filoperonističnih sindikatov Miguel. Vojaške patrolje so te dni iskale tudi bivšega predsednika Campora. Ta je bil predsednik Argentine le dva meseca leta 1973 ter je omogočil, vrnitev generala Perona.

Predsednik argentinske škofovske konference nadškof Tortolo je za radio Vatikan dal izjavo, v kateri poudarja, da bo nujno potrebno medsebojno spoštovanje, če naj pride do plodnih odnosov med katoliško Cerkvijo v Argentini ter vojaškim režimom, ki je odstavil predsednico Peronovo.

(dalje na 3. strani)

Po uvodnem nastopu otroškega pevskega zbora »Kraški slavček« iz Nabrežine je spregovoril predsednik upravnega sveta gledališča prof. Josip Tavčar, ki je podčrtal kontinuiteto slovenskega snovanja v Trstu od čitalniškega obdobja v drugi polovici preteklega stoletja pa do Ljudskega odra, Dramatičnega društva in Igralske skupine IX. korpusa. Prof. Tavčar je nadaljeval, da je tridesetletnica praznik celotne slovenske narodne skupnosti. Poudaril je nadalje, da je bilo delovanje možno le ob pomoči matične domovine. Omenil je nato važno vlogo Slovenskega stalnega gledališča pri pospeševanju oplajanja slovenske in italijanske kulture. Gledališče je nastopilo pot sodelovanja še v časih, ko so bile politične razmere vse prej kot ugodne. Predsednik je omenil nato težavno ter še nedokončano pot popolnega javnega priznanja statusa stalnega gledališča, za kar se sicer zavzemajo krajevne ustanove in demokratične sile, ne pa osrednja vlada.

V imenu tržaškega prebivalstva je izrekel ansamblu čestitke župan Spaccini, ki je podčrtal, da predstavlja slovenska manjšina in slovenska kultura v našem mestu bogatitev skupne kulture zakladnice. Obnovil je nadalje svojo zavzetost za uresni-

(dalje na 2. strani)

RADIO TRST A

: : NEDELJA, 4. aprila, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Glasba Giuseppe Tartinija. 10.15 Poslušali boste. 11.15 Mladinski oder: »Joe med pirati«. Nasal Jack London, dramatisirala Desa Kraševc. Zadnji del. RO. Režija: Miro Opelt. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Glasbena skrinja. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj. 13.30-15.45 Glasba po željah. 14.30 Nedeljski vestnik. 15.45 Nedeljski koncert. 16.30 Operetna fantazija. 17.00 Sport in glasba. 18.00 »Dobrohotni goodnjač«. Komedija, napisal Carlo Goldoni, prevedla Marija Kacin. RO. Režija: Jože Peterlin. 19.40 Zvoki in ritmi. 20.00 Šport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. 22.30 Glasba za lahko noč.

: : PONEDELJEK, 5. aprila, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za srednje šole): »Človek v vesolju«. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost, književnost in prireditve. 18.30 Radio za šole (za srednje šole - ponovitev). 18.50 Scenska in baletna glasba. 19.10 Odvetnik za vsaogar. 19.20 Jazz glasba. 20.00 Športna tribuna. 20.35 Slovenski razgledi: Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti - Sopranistka Ileana Bratuž-Kacjan, mezzosopranistka Eva Novšak - Houška in pianist Pavel Šivic izvajajo duete Antona Lajovca - Slovenski ansambli in zbori. 22.15 Glasba za lahko noč.

: : TOREK, 6. aprila, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 12.50 Deset minut s Helmutom Zacharias. 13.00 Postni govor: »Moj Bog, zakaj si me zapustil?« (Stanko Zorko). 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Violinist Ruggero Ricci, pianist Ernest Lush. 18.55 Jazz sestet Colemana Hawkinsa. 19.10 Ustvarjalec pred mikrofonom: Milko Bambič (1. oddaja). 20.00 Šport. 20.35 Gustave Charpentier: Luiza, opera. 22.05 Glasba ba lahko noč.

: : SREDA, 7. aprila, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za 1. stopnjo osnovnih šol): »Pesmi in pravljice za vas: F. Milčinski: »Butalci«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol - ponovitev). 19.15 Avtor in knjifa. 19.35 +estern-pop-folk. 20.00 Šport. 20.35 Simfonični koncert. Vodi Jurij Aronovič. Sodeluje tenorist +illiam Johns. 22.00 Glasba za lahko noč.

: : ČETRTEK, 8. aprila, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Skladatelj naše dežele: Karol Pahor. 19.10 žlovek pred rojstvom: »Uvod«, Vito Sinopoli. 19.25 Za najmlajše: »Pisani balončki« (Krasulja Simoniti). 20.00 Šport. 20.35 »Polnoč je, doktor Schweitzer« Drama, napisal Gilbert Cesbron, prevedla Marija Rautnik. SSG v Trstu. Režija: Jože Babič. 22.35 Glasba za lahko noč.

: : PETEK, 9. aprila, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol): »Velikonočna oddaja«. 12.00 Opoldne z vami. 13.00 Postni govor: »éeen sem« (Franc Pohajač). 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol - ponovitev). 18.50 Zbor »I piccoli contori della città di Trieste«, vodi Edda Calvano. 19.10 Zora Tavčar: »Teta Tona«. 19.30 Jazz glasba. 19.30 Šport. 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.50 Vokalno instrumentalni koncert. 21.30 Glasba za lahko noč.

: : SOBOTA, 10. aprila, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Poslušajmo spet. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Romantična simfonična glasba. 19.10 Kraljeve sikadije v kapelici šolskih sester pri Sv. Ivanu v Trstu. 19.40 Pevska revija. 20.00 Šport. 20.35 Tedeem v Italiji. 20.50 »Odskočna deska« (Adrijan Rustja). 21.30 Vaše popevke. 22.30 Glasba za lahko noč.

»Komunistično vprašanje«

Italijanski in tuji tisk obširno razpravlja o tako imenovanem komunističnem vprašanju v Italiji, to je o možnosti, ali bo komunistom uspelo priti v vlado. Vodstvo italijanske komunistične stranke je ostro grajalo pisanje »New York Timesa« po katerem italijanski komunisti dobivajo velike denarne podpore od Sovjetske zveze ter od drugih vzhodnoevropskih držav. Drugi vir dohodkov italijanske partije so kvote od trgovinskih pogodb, katere vzhodnoevropske države sklepajo z italijanskimi podjetji. »New York Times« dodaja, da italijanski komunisti nočejo priznati financiranja Moskve, da bi dokazali svojo avtonomijo od nje.

Ameriški list »Christian Science Monitor« sodi, da bodo demokristjani v bodočih mesecih bolj težko vladali brez sodelovanja komunistov. Po trditvi lista pa ne

bi bili zadovoljni z vstopom komunistov v italijansko vlado niti ameriška niti sovjetska vlada, čeprav iz nasprotujočih si razlogov. Ameriška vlada noče komunistov v italijanski vladi, ker bi bili po njenem mnenju trojanski konj Sovjetske zveze v Atlantski zvezi.

Po drugi strani dodaja list — se Moskva boji, da bi italijanski komunisti po vstopu v vlado postali nacionalisti ter bi se vedno manj zanimali za koristi Vzhodne Evrope.

»Christian Science Monitor« nadaljuje, da je inflacija v Italiji ena največjih v Evropi. Prizadevanja Morove vlade za ustavitve naraščanja cen pa bodo uspešna le, če bo ustavljeno višanje plač. Pri tem pa demokristjanom lahko pomagajo komunisti, ki imajo v Italiji velik vpliv na sindikate ter na njihove zahteve.

O finančnih virih KPI

V zvezi s finančnimi odnosi med Moskvijo in italijansko komunistično stranko je vzbudilo velik hrup pisanje ameriške revije »New Republic«, ki je objavila o tem dolg članek dveh svojih dopisnikov iz Rima. Revija trdi, da italijanski komunisti bodisi dobivajo direktno denar od Sovjetske zveze in drugih vzhodnoevropskih držav bodisi se okoriščajo z zunanjo trgovino, pri katerih dobivajo provizijo v odnosih med italijanskimi in vzhodnoevropskimi podjetji.

Bivši predsednik družbe FINMECCANICA Crociani, ki je eden izmed ključnih osebnosti v škandalu Lockheed, je bil po pisanju ameriške revije zapleten tudi v financiranju italijanske komunistične stranke. Po navodilih samega sovjetskega veleposlanika — dodaja revija — je še pred kratkim nakazal veliko vsoto denarja družbi RESTITAL, ki prinaša italijanski komunistični stranki največje dobičke na področju surovin in končnih izdelkov v trgovinskih poslih s Sovjeti.

Donosni sistem financiranja italijanske komunistične stranke za zunanjo trgovino med Italijo in Vzhodno Evropo — piše »New Republic« — je bil ustvarjen že v ča-

su Togliattija. Italijanski komunisti so igrali važno vlogo v trgovskem posredništvu z vzhodnoevropskimi državami. Sam Stalin je dal neki družbi italijanske komunistične stranke dejanski monopol v trgovini s Sovjetsko zvezo s sicilskim južnim sadjem. Podobne so bile operacije z madžarskim mesom in s polskim premogom. V začetku 50. let — ugotavlja ameriška revija — je imela italijanska komunistična partija velik dobiček s prodajo vzhodni Evropi ameriškega strateškega materiala, ki je bil namenjen zahodni Evropi. Izkupiček takšnih pa se je pogosto končal v švicarskih bankah.

»New Republic« zanika, da bi proračun italijanske komunistične stranke zdaj znašal 30 milijard lir ter ga ceni na kakih 120 milijard lir. Končno revija govori o finančnih nalogah, katere imajo zveze zadrug ter vsedrjavno združenje zadrug potrošnikov.

—0—

DAROVI IN PRISPEVKI

V spomin na moža in očeta prof. Jožeta Peterlina daruje družina L. 20.000 za tiskovni sklad Novega lista.

Visoko jugoslovansko odličje SSG ob tridesetletnici

(nadaljevanje s 1. strani)

čitev dejanske stalnosti gledališke ustanove. Predsedniku gledališča je nato izročil srednjeveški pečat tržaškega mesta.

Na slovesnosti je dolinski župan Edvin Svab poklonil ansamblu odličje prijateljstva, ki ga občina podeljuje skupinam in posameznikom za zasluge pri družbenem in kulturnem razvoju.

SSG so čestitali predsednik SKGZ Boris Race, umetniški vodja italijanskega Stalnega gledališča Lucio Messina, tajnik SPZ Dušan Kalc, predstavnik Združenja slovenskih dramskih gledališč Sergej Voš-

njak in zastopnik Društva jugoslovanskih dramskih umetnikov Števo Žigon.

Pred sklepom proslave je spregovoril umetniški vodja in režiser Jože Babič ter spomnil na Mednarodni gledališki dan, ki je potekal prav v soboto. V svoji izjavi je nakazal, da deluje SSG v smislu trojnih postavk. Prva postavka je magnetna očarljivost besede, ki je iz gledališča naredila kulturni center vseh Slovencev. Druga postavka je v nalogi predstavnštva v okviru večinskega naroda, tretja pa v nalogi posredništva in zblizevanja med dvema narodoma, v bogatitvi duhovnih pridobitev dveh sosednjih kultur.

Državljska vojna v Libanonu

Državljska vojna v Libanonu je pretekli teden spet obrnila pozornost na Bližnji vzhod. V spopadih med maroniti in mohamedanci je v raznih libanonskih mestih, zlasti v prestolnici Beirut, vsak dan ubitih in ranjenih na desetine ljudi. Računajo, da je število žrtev v 11 mesecih državljanske vojne že preseгло 13 tisoč.

Zadnje dni so bili glavni spopadi na področju velikih hotelov in pristanišča v Beirutu. Mohamedanci so s topovi obstreljevali tudi predsedniško palačo ter se je zaradi tega predsednik republike Franje preselil v mesto Junieh, ki je oddaljeno od Beiruta 20 km ter velja za maronitsko postojanko. Franjije je imel posvete z maronitskimi voditelji ter je skdenil zaprositi za diplomatsko in vojaško posredovanje Sirije. Če Sirija ne bo posredovala, se mislijo maroniti obrniti na Združene narode ali na arabsko zvezo. Za nastop Združenih narodov naj bi posredovala Francija ali celotna Evropska gospodarska skupnost.

Po drugi strani so se na Sirce obrnili tudi Mohamedanci ter sta bila včeraj v Da-

masku mohamedanski prvak Junblatt in voditelj palestinskih gverilcev Arafat. Junblatt je izjavil, da hoče doseči politično rešitev spora v Libanonu z odstavitvijo predsednika Franžija, ki pripada Maronitom, ter z odobritvijo reform, katere predlagajo Mohamedanci. Junblattov načrt vsebuje naslednje štiri točke: ustavitev sovražnosti, sklicanje parlamenta, sprememba ustave, volitve novega predsednika republike šest mesecev pred zapadlostjo predvidenega ustavnega roka ter razni dodatni ukrepi za ureditev položaja.

Saragat novi tajnik PSDI

Na področju strank italijanski komentatorji dosti govorijo in pišejo o notranjih razmerah v krščanski demokraciji in v socialno demokratični stranki. V obeh strankah sta nastala dva tabora ter iščejo možnosti za večjo strankarsko enotnost. Demokristjani so že na kongresu potrdili za novega tajnika Zaccagnija ter bodo imeli v kratkem zasedanje strankinega vsedržavnega sveta. Vsedržavni svet bo tudi razpravljal o bodoči politični in gospodarski liniji krščanske demokracije.

Novi osrednji odbor, ki je izšel iz kongresa Italijanske socialno-demokratske stranke, je po predvidevanju izvolil za novega strankinega tajnika bivšega predsednika republike Saragata. Druge struje so izključile iz strankinega tajništva Tanassijevo skupino, čeprav je relativno najmočnejša, ter ima 32 odst. glasov v stranki. Ta-

NOVI AMERIŠKI KREDITI ZA JUGOSLAVIJO

Zvezno ministrstvo za kmetijstvo v ZDA je odobrilo vrsto posojil za skupno 83 milijard dolarjev za Jugoslavijo in Grčijo. Ta sredstva naj bi služila za finansiranje nakupov ameriških kmetijskih proizvodov. Tako bodo v obdobju med 4. marcem in 30. septembrom 1976 finansirali izvoz soje in sojevih izdelkov v skupni vrednosti 38 milijonov in pol dolarjev; to je namreč delež, ki je od celotnega nakazila pripadel Jugoslaviji.

NOV SESTANEK VLADA-SINDIKATI

Vlada se dalje trudi za izhod iz gospodarske krize. Ministrski predsednik Moro je predlagal sindikalnim zvezam CGIL, CISL in UIL, da bi se predstavniki vlade in sindikatov sestali 6. aprila na razpravo o gospodarskem položaju. Na tem sestanku bodo proučili tudi potek pogajanj za nove delovne pogodbe. Po sestanku s sindikati bodo pristojni ministri imeli pogovore z zastopniki industrijcev.

PROSTOR MLADIH

Je še kaj upanja za Zahod?

Angleški romanopisec in mislec C.P. Snow je imel predavanje na newyorški univerzi pod naslovom »Imamo vzroke za upanje?« V njem je obravnaval krizo zahodne pluralistične družbe, ki se kaže v tem, da družba dvomi nad samo seboj in da sama ne ve več, kaj hoče. V njej je nastala nekaka praznina volje.

Po Snowovem mnenju je šibkost pluralističnih družb v Severni Ameriki in v Zahodni Evropi predvsem v tem, da zaradi rasnih, verskih, razrednih in drugih razlik nimajo nekega skupnega stališča in to stanje komplicira še bogastvo, ki jim slabi voljo in jim vzbuja še novo neugodje in nezadovoljstvo. Iz vsega tega se poraja kriza, ki je v bistvu kombinacija trenj, neodločnosti, samopreziranja, brezbriznosti, slabe volje in pesimistične apatije bogate družbe. Snow potem trdi, da bi morala zahodna družba bolj optimistično gledati na svoj položaj in predvsem na perspektive za prihodnost. Nihče ne more živeti brez upanja. Upanje kaže pot v prihodnost.

Snow pa je tudi opozoril na nekatere škodljive in negativne plati zahodne takomenovale liberalne miselnosti, ki povzročajo današnjo duhovno krizo. Ena teh plati je miselnost, da je vsa človeška zla pripisati okolju in da bi jih bilo mogoče odpraviti s tem, da bi spremenili okolje. Za-

radi tega se večina ljudi ne čuti odgovorna za svoja dejanja in rajši na splošno obsojajo staro pojmovanje zakonitosti, ki da utesnjuje človeka.

Druge taka škodljiva miselnost, ki zastruplja današnjo zahodno družbo, je ta, da je popolna odprava cenzure najvišja vrednota in da noben izdelek filmske industrije in televizije ne more nikomur škoditi.

In tretja, da je popolno uveljavljanje lastnega jaza, tako v miselnosti kot v dejanjih, najboljše in najlepše in da ima torej vsakdo vse storiti, kar mu pride na misel. To je individualizem, pritiran do skrajnosti. Tako naj bi imel vsakdo pravico ustvariti svojo lastno moralo, če mu ne ugaja morala družbe, v kateri živi. Po tej skrajno individualistični presoji so vsi ljudje praktično enako dobri in sposobni, če pa ne, pa je tega kriva družba. To pa je romantična zmeta. Iz tega se rodijo lažni upi, ki povzročajo nezadoščenje in nezadovoljstvo.

Rešiti se lažnih upov je pravilno — pravi Snow — toda če si hoče Zahod spet opomoči, so potrebni resnični in dobri upi... Najtrdnjši temelj, na katerem lahko gradimo, je razum. Razum pa mora upoštevati in spraviti v sklad tako telesne kot duševne potrebe človeka. In to je mogoče samo z razumsko presojo.

nassijeji pristaši so v znak protesta zaradi izključitve iz tajništva zapustili zasedanje osrednjega odbora ter niso imenovali svojih zastopnikov v novi izvršni odbor stranke. V izvršnem odboru Tanassijeji skupini pripada deset mest, ki bodo za zdaj ostala nezasedena.

—o—

ŠKANDAL LOCKHEED

Ministrski predsednik Moro je imel včeraj posvet o škandalu Lockheed s pravosodnim ministrom Bonifaciom in z zunanjim ministrom Rumorjem. Govorili so o načinu, kako bi dobili od Združenih držav čimveč podatkov za raziskovanje afere o podkupovanju.

Rimsko državno pravdnštvo bo poslalo dokumentacijo o preiskavi v zvezi z Lockheedom parlamentarni komisiji. Ta bo odločala o nadaljnji sodni obravnavi, ker je v zadevo zapleten tudi član parlamenta. Rimsko državno pravdnštvo je sprejelo omenjeni sklep o sestanku s predsednikom poslanske zbornice Pertinijem. Po časopisnih poročilih je državni pravdnik že izdal sodni poziv za bivšega ministra Tanassija.

ŠKOF POLJSKE ŠKOFIJE CHELMNO v BOJU PROTI ALKOHOLU

Na Poljskem je alkoholizem velika naldoga, kot tudi v raznih drugih vzhodnoevropskih državah. Zato je posegla v boj proti alkoholu tudi katoliška Cerkev. Škof v mestu Chelmno (izg. Helmno) je objavil zdaj v postnem času pastirsko pismo, v katerem poziva vernike, naj bodo zmeri v pijači, še boljše pa je, če se alkohola sploh vzdržijo. Obrnil se je posebno na starše, naj dajejo v tem dober zgled sinovom in hčeram, kajti mladi radi posnemajo starše tako v dobrem kot slabem. Škof Čaplinski se je obrnil tudi na duhovnike, naj vodijo nenehno dušnopastirsko akcijo v tem smislu.

DRŽAVNI UDAR V ARGENTINI

(Nadaljevanje s 1. strani)

Spoštovati je treba — je nadaljeval nadškof — človeške pravice, ker katolika Cerkev polaga veliko važnost na obrambo teh pravic ter na socialni razvoj. Argentinski katoličani se morajo po nadškofovih besedah truditi, za miroljubno sožitje v državi ter za ustvaritev duha narodnega soglasja. Truditi se je nadalje treba za izboljšanje gospodarskih razmer argentinskega ljudstva.

Proračun v Nabrežini:

Odločilen glas Slovenske skupnosti

Devinsko-nabrežinski občinski svet je na seji dne 27. marca z večino glasov odobril letošnji proračun. Za potek te seje in za izid glasovanja je vladalo v občini veliko zanimanje, saj je znano, da sedanji občinski odbor, ki ga sestavljajo predstavniki komunistične partije in socialistične stranke, nima večine v občinskem svetu, saj razpolaga le z devetimi od skupnih 20 glasov. Za osnutek proračuna je glasovalo devet komunističnih svetovalcev, dva socialistična in oba predstavnika Slovenske skupnosti, tako da je bil proračun odobren z absolutno večino 11 glasov. Predstavniki socialdemokratske stranke se je vzdržal, demokristjani in misovec pa so glasovali proti. Za odobritev proračuna je bil torej odločilen glas predstavnikov Slovenske skupnosti.

Župan, poslanec Albin Škerk je pred glasovanjem v krajšem govoru poudaril, da je osnutek proračuna rezultat posvetovanj z vsemi skupinami ustavnega loka in s sindikati tes s samimi občani, saj je občinski odbor priredil nekaj sestankov po nekaterih vaseh. Zato lahko rečemo, da je proračun odraz enotne volje, je še dejal župan Škerk.

»Slovenski skupnosti moramo poleg tega — je dobesedno izjavil poslanec Škerk — priznati velik čut za odgovornost, ko se je odločila, da bo s svojim glasom omogočila odobritev proračuna in hkrati nadaljevanje sedanje uprave. S tem je ta politična organizacija, ki je ena izmed nosilk zahtev in pričakovanj slovenskega prebivalstva, ponovno dokazala svojo pomembno in — v našem konkretnem primeru — odločilno vlogo v javnem življenju naše občine, kar je prišlo do izraza tudi ob izvoli-

tvi sedanjega odbora lanskega avgusta. Zato občinski odbor računa na njeno nadaljnjo podporo in izraža željo, da bi prevzela neposredno odgovornost v vodstvu občine. Končno smo prepričani — je zaključil župan Škerk — da sta prisotnost in sodelovanje Slovenske skupnosti nujni za uresničenje pobud tako na krajevni kot na vsedrjavni ravni, katerih cilj je popolna enakopravnost Slovencev v Italiji in priznanje njihovih narodnih in socialnih pravic«.

V začetku seje je občinski svet vzel na znanje odstop komunističnega svetovalca Alojza Rogelje, ki je odstopil iz zdravstvenih razlogov. Njegovo mesto je prevzel Almiro Gabrovec.

—o—

SEKCIJA SLOVENSKE SKUPNOSTI V SV. KRIŽU

V četrtek, 25. marca, so se zbrali na priateljskem sestanku somišljeniki in člani Slovenske skupnosti v Sv. rižu, ki so se izčrpno pomenili o tekočih problemih organizacije in njenega delovanja ter iz svoje srede izvolili petčlanski odbor, ki bo vodil sekcijo Slovenske skupnosti v Sv. Križu. V njem so: Marij Sedmak - predsednik, Emil Sedmak - tajnik, Josip Kralj - blagajnik, Franc Štefančič in Oskar Tence odbornika.

Omenjeni odbor bo v okviru vaških potreb in pristojnosti blagohotno na razpolago vsem vaščanom, ki se bodo nanj v kakršnikoli občevažni zadevi obrnili.

Pripravljalnega sestanka so se poleg številnih povabljenecv udeležili tudi deželni tajnik Slovenske skupnosti dr. Drago Štoka, pokrajinski tajnik dr. Rafko Dolhar in predsednik Sveta Slovenske skupnosti dr. Zorko Harej.

—o—

DRUŠTVO SLOVENSKE IZOBRAŽENCEV Trst - ul. Donizetti 3/1

vabi na

SREČANJE Z LJUBKO ŠORLI-BRATUŽEVO v ponedeljek, 5. aprila, ob 20.15 v prostorih SP v ulici Donizetti 3/1.

Večer bo posvečen težki dobi trpljenja in preganjanja slovenskega primorskega ljudstva pod fašizmom.

IZ DELOVANJA SKK

Ker v preteklem mesecu nismo iz različnih vzrokov tedensko poročali o delovanju SKK, je prav, da tokrat omenimo, katere večere smo imeli na sporedu v preteklem marcu: 6. marca — žalna seja ob smrti prof. Jožeta Peterlina; 13. marca — filmski večer; 20. marca — nekateri člani so pokazali filme in skioptične slike iz počitnic; 27. marca — tombola.

To soboto, 3. t.m. nam bo prof. Zora Tavčar - Rebula predstavila novo zbirko novel Borisa Pangerca — Beg izpod Dagle.

Avtor nam bo na razpolago za morebitna vprašanja.

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE POSEBNO OBVESTILO TRŽASKIM IN GORIŠKIM ABONENTOM

Stalno Slovensko gledališče v sodelovanju s Stalnim gledališčem dežele Furlanije - Julijske krajine

V GLEDALIŠČU ROSSETTI

po izredno uspeli predstavi »Jalta, Jalta« v lanske sezoni, bo ponovno med nami gledališče »KOMEDIJA« iz Zagreba!

Tokrat nam bodo predstavili izjemno odrsko postavitev, prvo jugoslovansko Rock-opero GUBEC - BEG

(Kmečki upor iz leta 1573)

Avtorji: KRAJAČ - METIKOŠ - PROHASKA

Ker je scenska postavitev tega dela izredno zahtevna, nam je Stalno gledališče Dežele Furlanije - Julijske krajine odstopilo gledališče Rossetti. Predstava bo v našem abonmaju. Zaradi drugačne razporeditve sedežev v gledališču Rossetti, vljudno prosimo vse naše abonente, da se zglasijo pri blagajni Kulturnega doma z abonmajske izkaznice, da se jim dodeli sedež za ogled predstave. Blagajna bo odprta od petka 2. t.m. do vključno četrta 8. t.m. od 8.30 do 12.30 in od 13.30 do 16. ure ter v času predstav v Kulturnem domu. Prosimo tudi imetnike brezplačnih abonmajske izkaznice, da se zglasijo pri blagajni Kulturnega doma. Pri vstopu v gledališče Rossetti mora vsak naš abonent predložiti abonmajske izkaznice z dodeljenim sedežem.

Goriškimi abonentom sporočamo, da zaradi tehničnih ovir ne moremo uprizoriti »Gubčega« v Veriju v Gorici. Zato jih vljudno vabimo na predstavo v Trst. Prosimo, da se vsi abonentii zglasijo z abonentske izkaznice, da se jim dodeli sedež, na sedežu Slovenske prosvetne zveze, ul. Malta 2 (pri Jožici Smetovi) od ponedeljka 5. t.m. do četrta 8. t.m. od 9.30 do 12. ure in od 16.30 do 18.30. Gledališče nudi goriškimi abonentom prevoz z avtobusom. Za pravočasno organizacijo prevozov z avtobusom prosimo vse abonente, da ob prevzemu številke sedeža sporočijo, če se nameravajo poslužiti našega prevoznega sredstva. Številke sedežev bomo delili tudi med prireditelje »Primorska poje« v četrtek 8. t.m. v gledališču Verdi.

VRSTNI RED ABONMAJEV:

V petek 9. aprila ob 20.30 - Abonma red A - premierski

Abonma red B - prva sobota po premieri

Abonma red E - mladinski v četrtek

Abonma red J

V soboto 10. aprila 1976 - ob 20.30 - Abonma red D - mladinski v sredo

Abonma Red H

Abonma red I

V nedeljo 11. aprila 1976 ob 16. uri - Goriški abonma

Abonma red C - prva nedelja po premieri

Abonma red G - okoliški.

Še nekaj vstopnic je v prodaji.

Odbor Furlanije-Julijske krajine odobril petletni načrt

Večletni načrt posegov dežele Furlanije - Julijske krajine za obdobje 1976-1979, ki ga je odobril deželni odbor, predstavlja izvajanje ene glavnih programskih obveznosti deželne uprave. Načrt predvideva uporabo vseh finančnih sredstev, ki jih dežela misli zbrati med leti 1976 in 1979: omogočil bo uresničitev kratkoročnih in srednjeročnih posegov, ki bodo trajali več poslovnih dob. Dohodki (torej finančna razpoložljivost) so za to obdobje bili izračunani v višini 1.174 milijard lir, od teh bo 381 milijard prišlo iz vsedrjavnega sklada za bolniško oskrbo, nadaljnjih 105 pa bo država dala za specifične namene. Upoštevajoč togost proračuna, ki znaša 196 milijard, bo dežela za nove posege razpolagala s 482 milijardami. Ta sredstva bodo namenili konkretnemu uresničevanju večletnega načrta. Kapitalne naložbe bodo znašale nekaj več kot 71 odst. od omenjenega zneska, kar je približno 2 odst. več kot v letu 1975, ostalo pa bo šlo za tekoče stroške z dvoodstotnim zmanjšanjem v primerjavi s prejšnjim poslovnim letom. Kapitalne naložbe, nekaj več kot 332 milijard, bodo čimprej uravnovešeno porazdelili med

tiste sektorje, ki najbolj zagotavljajo zaščito stopnje zaposlitve in razširitev produktivne osnove, obenem pa tudi bolj pravično razdelitev dobrin.

V tem okviru se bodo posegi deželne ustanove razvijali po eni srani na področju kmetijstva, industrije in obrtništva, po drugi pa na sektorjih zdravstva, socialne varnosti in prevozov. Znatna sredstva bodo namenili velikim načrtom za namakalna dela in za zaščito tal, za cestne infrastrukture in pristaniška dela, za stanovanjsko izgradnjo in urbanizacijo, za higieno in zdravstvo, za pospeševanje industrijske dejavnosti in znanstveno - raziskovalnega dela.

—o—

Srečanje v Ukvah:

Zelo posrečena pobuda

V nedeljo, 28. marca, je Smučarski klub »Devin« priredil srečanje z ukvanskimi otroki. Dopoldne je bilo smučarsko tekmo vanje v bližini Ovčje vasi. Udeležilo se ga je lepo število izletnikov in seveda domačinov, ki so se zelo dobro izkazali in našim smučarjem pokazali, kako se smuča. Vre-

Videmski šolski skrbnik je v torek, 30. marca, končno izdal dovoljenje, da sme ukvanski župnik Mario Garjup uporabljati šolske prostore v Ukvah za tečaj slovenskega jezika, ki je namenjen osnovnošolskim otrokom. S tem se je ta zadeva, ki je uporavičeno dvignila toliko hrupa, zadovoljivo rešila, za kar ima zaslugo tudi vsa demokratična javnost, ki se je odločno postavila na stran pobudnika tečaja.

ba »Devin« Igo Legiša se je domačinom zahvalil za gostoljubnost in izrazil solidarnost Slovencev devinsko-nabrežinske občine župniku Garjupu, prof. Venosiju in obiskovalcem tečaja slovenskega jezika v Ukvah.

Sledilo je nagrajevanje udeležencev tekmo vanja. Dar v spomin na srečanje so prejeli tudi župnik Garjup, prof. Venosi in župan Ehrlich ter žabniški župnik Černet. Ta zasluži posebno priznanje, saj je s svojim delovanjem že večkrat dokazal, kako draga mu je usoda naših ljudi v Kanalski dolini.

Pred kulturnim sporedom je časnikar Bojan Brezigar v imenu Založništva tržaškega tiska izročil prof. Venosiju vrsto slovenskih slikanic, ki naj bi jih porazdelili med ukvanske otroke.

Kulturna prireditev je bila zelo pestra. Nastopili so trije harmonikarji, ki so se že uveljavili tudi v vsedravnem merilu in recitatorji. Prijetno presenečenje so pripravili tudi domači otroci, ki so recitali nekaj pesmi in pod vodstvom župnika Garjupa zapeli pesmico. Prireditev je zaključil nastop dekliškega zbora iz Devina, ki ga vodi Herman Antonič.

Pred odhodom se je lepo število domačinov in gostov zbralo v bližnji gostilni. V sproščenem vzdušju so domačini povedali, kaj jih teži, obrazložili stanje v vasi in izrazili željo, da bi čimprej ponovno imeli v gosteh tako prijetno, veselo in zavedno slovensko družbo. Srečanje v Ukvah je bila izredno posrečena pobuda, saj so Slovenci v Kanalski dolini bili doslej morda preveč osamljeni in v sedanjem trenutku preizkušnje potrebujejo zlasti solidarnosti vseh zamejskih Slovencev. Smučarskemu klubu »Devin« in zlasti njegovemu predsedniku Igu Legiši moramo izreči vse svoje priznanje za trud in požrtvovalnost.

Začetek tradicionalne revije »Primorska poje«

V soboto, 20. in v nedeljo 21. t.m., sta bila v Tominu in na Dobrovem prva dva nastopa tradicionalne pevske revije »Primorska poje«. Tudi letošnjo revijo, ki je že sedma po vrsti sta organizirala Slovenska prosvetna zveza v Italiji in Združenje pevskih zborov Primorske. Na to veliko pevsko prireditev, ki vedno znova prikazuje tesno povezanost primorskih Slovencev z obeh strani meje, se je letos prijavilo čez 80 pevskih zborov iz našega zamejstva in iz Slovenije, eden pa celo iz Hrvaške. Zamejskih zborov je prijavljenih 28, in to iz Beneške Slovenije, z Goriškega in s Tržaškega.

Na prvem nastopu v Tolminu so nastopili pevski zbori iz Idrije, Bovca, Cerkne-

ga, Črnega vrha nad Idrijo, Ilirske Bistrice, iz Goriških Brd (Briški oktet), Kanala, Tolmina in Mirna, iz zamejskih pa je prišel moški zbor »Plešivo - Krmin«.

Prvotno je bilo javljeno, da bo naslednji nedeljski nastop v Ljesi v Beneški Sloveniji, vendar so ga poslednji hip prenesli na Dobrovo v Brdih, ker dvorana v Ljesi še ni dokončana. Od prvotnih štirih prijavljenih pevskih zborov iz Beneške Slovenije je žal nastopil samo moški kvintet »Nediže gas«, ki ga vodi znani glasbenik in harmonikar Anton Birtič - Mečana. Zbor je zapel tri pesmi: Janeza Kuharja »Sinoči sem na vasi bil«, beneško ljudsko v priredbi Antona Birtiča »Snuojka sam par jubci bil« in Emila Adamiča »Tam doli za našo vasjo«. Birtič je spored beneškega zbora kar sam napovedoval in obljubil, da se bodo zbori, ki bi morali nastopiti v Ljesi, srečali v tem kraju junija letos, ko bo dvorana dokončana. Na Dobrovem je iz zamejstva nastopila še ena pevska skupina, in sicer zelo številni 40-članski mešani pevski zbor društva »F.B. Sedej« iz Števerjana, ki ga vodi Herman Srebrnič. Števerjanski pevci so ubrano zapeli »Venček narodnih« Alojza Gruma in »Soči« Vinka Vodopivca. Poleg omenjenih dveh zamejskih zborov smo na Dobrovem slišali pevske zборе iz Avč, Bovca in mešani zbor slovenskega društva »Bazovica« z Reke, nato še zборе iz Kobarida, Kanala in Primorski akademski zbor »Vinko Vodopivec« iz Ljubljane, ki je z zglednim petjem uspešno zaključil nedeljski koncert.

Spored nadaljnjih nastopov v marcu in aprilu je naslednji: v soboto, 27. marca ob 20.30 so zbori peli v občinski telovadnici v Dolini, v nedeljo, 28. marca ob 16. uri pa v osnovni šoli v Sežani. V soboto, 3. aprila ob 20. uri bodo zbori nastopili v mestnem gledališču v Kopru, v nedeljo, 4. aprila ob 16. uri v Kulturnem domu v Mirnu, v četrtek, 8. aprila ob 20.30 v gledališču Verdi v Gorici in v soboto, 10. aprila ob 20.30 v Kulturnem domu v Trstu.

me je bilo skoraj spomladansko in tudi tisti, ki niso smučali, so pri tem uživali.

Popoldne je bila verjetno najpomembnejša točka srečanja v Ukvah. Po predvidenem sporedu bi se nagrajevanje smučarjev in kulturna prireditev morali vršiti v prostorih ukvanskega konzorcija. Ker pa je bilo domačinov in izletnikov zelo veliko, dvorana pa še zdaleč ni ustrezala številu prisotnih, je kulturni del programa potekal kar na prostem pred cerkvijo. Najprej je spregovoril prof. Venosi, ki je toplo pozdravil goste. Za njim je povedal nekaj besed župnik Garjup, ki je izrazil željo, da bi do takih srečanj prišlo bolj pogosto. Tega mnenja je bil tudi župan občine Naborjet-Ovčja vas Antonio Ehrlich, ki je vse lepo pozdravil. Predsednik smučarskega kluba

Narodnostno kulturni vzpon Beneške Slovenije

V Čedadu je bil 18. marca izredno uspel redni občni zbor kulturnega društva »Ivan Trinko«. Občnega zbora se je udeležilo veliko gostov in prijateljev iz zamejstva in iz matične domovine. Številne članke društva je najprej pozdravil prof. Viljem Černo, ki je nato tudi prebral glavno poročilo. V njem je obravnaval celotno problematiko Beneške Slovenije, tako narodnostno kot socialno in ekonomsko. Jasno pa, da je bil glavni poudarek v njegovem govoru na narodnostnem vprašanju in je tako ugotovil velik napredek v tem pogledu v vsej Benečiji.

Za predsedniško mizo so bili še Dino del Medico, organizator beneških izseljencev, ukovški župnik Mario Garjup, katerega je občinstvo še posebej toplo pozdravilo in mu s tem dalo priznanje za njegov boj za slovenski jezik v Kanalski dolini. Krajše tajniško poročilo je imela Iris Bataino.

Po poročilih so prinesli občnemu zboru tople pozdrave s Tolminskega, deželna sve-

tovalca Štoka in Specogna, predstnik SKGZ Boris Race, poslanec Škerk, predstavnik raznih strank in drugi. Deželni svetovalec Štoka je pozdravil v imenu deželnega tajništva Slovenske skupnosti, čestital društvu za vitalnost pri kulturnem ustvarjanju in poudaril enotnost Beneških Slovencev, ki jih skrb pred raznarodovanjem sili v skupno delovanje, s čimer dokazujejo — in so tako lahko za zgled vsem zamejskim Slovincem — predvsem svojo narodno zavednost in kulturno pripadnost slovenskemu narodu. Boris Race je poudaril važnost delovanja društva »Ivan Trinko«, deželni svetovalec Specogna pa je pozdravil občni zbor tudi v slovenskem domačem narečju.

Tudi na Goriškem je opaziti, da vozniški avtomobilov po zadnji podražitvi bencina v Italiji v večji meri kot doslej odhajajo nakupovat bencin na sosednjo jugoslovansko stran.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Knjiga Jakova Mikaca o istrski folklori

V slovenskem tisku je ostala brez odmeva zanimiva knjiga o istrski ljudski kulturi oziroma folklori, ki jo je napisal v hrvaščini ugledni zagrebški narodopisec univ. profesor Jakov Mikac, ki je po rodu Istran. Knjiga je izšla že leta 1963 na Reki, izdal pa jo je Severnojadranski inštitut Jugoslovanske, t.j. Hrvaške akademije znanosti in umetnosti. Delo je izšlo v širšem zborniku tega inštituta, nato pa še posebej kot odtis v knjigi, ki obsega okrog 120 strani. Za tako odlično in temeljito narodopisno delo pa je knjiga po tiskarski opremi vse preveč skromna. Natisnjena je bila preveč na slabem papirju, brez naslovnih strani in brez kazala. Taka študija — Slovenci ne moremo pokazati od enega samega avtorja nobene take študije o naši materialni ljudski kulturi — bi zaslužila mnogo večjo pozornost in spoštovanje.

Iz dela diha globoka ljubezen do istrskega ljudstva in do njegove stardavne ljudske kulture. Prof. Mikac je delo razdelil na dva dela: v prvem, veliko krajšem, ki ima naslov »Striha«, prikazuje prvotno, starodavno istrsko kmečko hišo, ki so ji pravili »striha«; v drugem, ki zavzema veliko večino knjige, pa obravnava istrske ljudske običaje, noše, pastirstvo in kmečko orodje. »Striha« je že skoro izginila iz Istre, ker jo je izpodrinila danes običajna enonadstropna istrska kmečka hiša. »Da se ne bi izgubila vsaka sled za prvotno hišo, je potrebno, da se obdela striha in da se zabeležijo ljudski nazivi njenih posameznih delov«, piše prof. Jakov Mikac. V knjigi je prikazal striho iz vasi Brest v občini Zuzet. Strihe drugod so enake, opozarja pa, da jim pravijo v severni Čičariji streha, v južni Čičariji pa striha.

Opis strihe in njenih delov je dopoljen z risbami. Prof. Mikac pa se ne zadovolji le z opisi, ampak razloži tudi tehniko in delovne postopke ter material pri gradnji strihe in navaja tudi ljudske običaje in verovanja, ki so v zvezi s posameznimi deli strihe, kot npr. s pragom.

Prag je bil seveda posebno važen, kajti preko njega je prišlo vse dobro in slabo v hišo.

Dobro je bilo treba vabiti, slabemu pa braniti vstop.

Striha je imela slamnato streho, v nasprotju s streho iz strešnikov današnje istrske hiše. Izraz striha oziroma streha za to istrsko hišo pa nam tudi pojasni, odkod slovenski izraz streha, ki pomeni danes vsakršno streho. Toda prvotno je moral pomeniti, enako kot pri primitivni istrski hiši, samo slamnato streho, na kar kaže že sama beseda streha, iz starodavnega nordijskega izraza strö (stre), ki je pomenil slama, nemško Stroh. Tu se spet pokaže, da se narodopisnih in jezikovnih problemov — isto pa velja tudi za zgodovino, arheologijo itd. — ne sme obravnavati omejeno na en sam narod ali deželo, ampak je treba k

preučevanju in primerjavi vedno pritegniti širši prostor, vsekakor pa sosedne dežele.

Naj še omenimo, da je imela striha kamnite stene, tla iz steptane zemlje, namesto stro-pa pa kar slamnato streho.

Prof. Mikac nam podrobno in z ljubeznijo opiše tudi način gradnje strihe in njene slamnate strehe, pa tudi notranjo opremo strihe. Če bi slovensko narodopisje bolj upoštevalo to njegovo knjigo, oziroma istrsko ljudsko kulturo, bi bilo že lahko rešilo marsikatero ugan-ko o nastanku oziroma izvoru v zvezi z različnimi predmeti slovenske ljudske kulture.

O drugem delu knjige prof. Mikaca, v katerem opisuje istrske ljudske običaje, noše, pastirstvo, ki je bilo nekdanj poleg kmetijstva najvažnejša gospodarska panoga v Istri, in kmečko orodje, bomo spregovorili posebej, glede na današnji pomen teh študij, pa tudi na pomen istrske ljudske kulture za slovensko ljudsko kulturo, saj sta si v tesnem sorodstvu.

fj

List »Dom« prejel prvo nagrado iz sklada »Dušana Černeta«

V Dvorani Slovenske prosvete v Trstu je bila v ponedeljek, 29. marca, svečanost podelitve prve nagrade iz novoustanovljene sklada »Dušana Černeta«. Svečanost je sovpadala s prvo obletnico prezgodnje smrti Dušana Černeta, časnikarja, narodno obrambnega in političnega delavca zamejskih Slovencev.

Na svečanosti je prvi spregovoril časnikar Saša Martelanc, ki je med drugim poudaril, da je bil sklad ustanovljen predvsem zato, da bi prispeval k uresničevanju idej in načrtov, za katere se je zavzemal pokojnik. Članica Radijskega odra Marjana Prepeluh in radijski napovedovalec Gregor Pertot sta nato prebrala nekaj odlomkov iz eseja »Zakaj smo in ostanemo Slovenci«, ki ga je bil napisal Dušan Černe leta 1959 in ki ga je v nadaljevanjih objavil naš list. Dr. Egidij Vršaj, ki je bil pobudnik sklada in ki ga je tudi krepko gmo-tno podprl, je zatem obrazložil njegov sta-

tut, iz katerega med drugim izhaja, da so ustanovitelji sklada pokojnikove sestre, Slovenska skupnost, Društvo slovenskih izobražencev in oddelek slovenskih poročil Radia Trst. Prof. Zorko Harej je nato sporočil, da je posebna komisija sklenila podeliti prvo nagrado iz tega sklada, in sicer v višini 200 tisoč lir, skupini slovenskih duhovnikov iz Beneške Slovenije, ki izdaja list DOM. Nagrado je predstavniku omenjenih duhovnikov, župniku Emilu Cenčiču izročila sestra pokojnega Dušana gospa Boža Mervic. Župnik Cenčič se je v svojem govoru toplo zahvalil za priznanje in kratko spregovoril o poslanstvu lista DOM, ki opravlja zelo važno nalogo med našimi brati v Beneški Sloveniji in v tujini.

Svečanosti so se med drugimi udeležile štiri Černetove sestre ter veliko število pokojnikovih sodelavcev in prijateljev. Bil je večer, kakršnega bi bil prav gotovo vesel pokojni in nepozabni Dušan Černe.

—o—

Nova številka »Mladja«

S Koroškega je prispela nova, 21. številka revije Mladje. V njej sodelujejo Janko Messner z dvema sestavkoma, Olga Vouk z lepo novelo »Sezonska zgodba« o tragični smrti delavke iz Slovenije na Koroškem, Florjan Lipuš, Janko Pörtsch, Jani Oswald, Gustav Januš, France Serajnik, Anton Gallob, Anica Koncilja, ki je pripevala študijo o zanimivi freski v Tinjah, in nemško-koroški pisatelj Harald Irnberger s spisom v izvirniku in prevodu. Poleg tega najdemo v reviji še nekatere zapiske in poročila.

Kakor se človek razveseli vsake nove številke »Mladja«, ki nam je dokaz življenjske sile in čuta za aktualnost mlade slovenske pisateljske generacije na Koroškem, tako nas po drugi strani ne more osvojiti ideološka oziroma politična nestrpnost nekaterih avtorjev, ki je antipluralistična in slepo tolče na vse strani ter bi menda hotela videti okrog sebe samo eno barvo. Kaže tudi, da se nekateri vse preveč prepuščajo pamfletistični, polemični publi-

cistiki, premalo pa je prizadevanje za resno umetniško ustvarjanje v pesništvu, pripovedništvu in esejistiki.

In končno nas tudi zanima, zakaj mora revija »Mladje« spričo več — in velikih — slovenskih tiskarn na Koroškem še vedno izhajati šapilografirana, pa tudi, zakaj se Družba sv. Mohorja v Celovcu še vedno ne more odločiti, da bi začela izdajati kako literarno revijo, namenjeno predvsem mladim avtorjem krščanskega nazora? Ali je treba res vse in vedno ocenjevati s stališča ekonomskega računa? Reduciranje vsega na zgolj ekonomski račun pa se navadno izkaže na daljši rok tudi za zelo neekonomsko. V slovenski literarni zgodovini je znano, kako je Mohorjeva družba v Celovcu odbila Prežihovega Voranca. Kuharja na začetku njegove literarne poti, ko se je v tiski obrnil nanjo za majhen predujem. Kaže, da je to ni izmodrilo.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
Kulturni dom

30 LET NEPREKINJENEGA DELOVANJA

Josip Tavčar

IGORJU UGAJA BACH

Igra v dveh delih

Krstna uprizoritev

Glasbena oprema: Anton Natek

Lektor: Majda Križajeva

Scena: Demetrij Cej - Jože Babič

Kostumi: Marija Vidauova

Režija: JOŽE BABIČ

V petek, 2. aprila ob 20.30 - Abonma red A -
premierski

v soboto, 3. aprila ob 20.30 - Abonma red B -
prva sobota po premieri

v nedeljo, 4. aprila ob 16. uri - Abonma red C -
prva nedelja po premieri.

Sodobno kmetijstvo

Izkušnje s prosto rejo v kmečkem hlevu

Dobre rezultate z rejo krav mlekaric je — če pustimo ob strani vprašanje odkupne cene — doseči zlasti z dobrimi živalmi in s kakovostno ter ceneno krmo v primerno urejenih hlevih. Pomembno je pa pri tem tudi vprašanje, v kolikor način reje ustreza življenjskim potrebam goveda. Govedo je namreč čredna žival. Dandanes se skuša uvajati prosto rejo, da bi se tako čim bolj približali prirojenim potrebam goveda. Prosti način reje se je zadnja leta močno uveljavil v glavnem le pri večjih hlevih. Prosta reja v kmečkih hlevih je pri nas redki pojav, bolj pogost je v severnoevropskih državah. Želja po novem in po iskanju primernejših rejskih oblik si utira pot in tako je prišlo do uresničenja prvega takšnega hleva v bližnji Sloveniji lani po zaslugi strokovnjakov Raziskovalne postaje Rodica. Strokovnjaki namreč vedno bolj poudarjajo, da ni važna samo cena oziroma strošek za izgradnjo hleva, ampak tudi počutje živali.

Kakšen je hlev s prosto rejo?

Hlev za prosto rejo krav ima počivališče, t.j. počivalni boks, ki je ločen od krmilnice in krmilne mize. Posebej so nameščeni boksi za pitance, boksi za teliteve, boksi za teleta, molzišče z mlekarico. Počivališče je tako urejeno, da živali v njem samo ležijo. Ko žival vstane, je prečni drog na vrhu prisilni, da stopi iz boksa. Tako ostanejo boksi čisti in s tem tudi živali, ki v njih ležijo. Tla boksov so lahko iz nabite ilovice, taka so vsaj v primeru hleva v Sloveniji. Pokrita pa so tla s steptanim gnojem.

Nekateri strokovnjaki pravijo, da je tak tip hleva za kmetije primeren komaj pri čredah, večjih od 30 ali 35 krav. Drugi strokovnjaki, omenjeni iz Raziskovalne postaje Rodica, pa so drugačnega mnenja.

Kaj je z »miničeki«?

Ker smo že pri denarju, še nekaj besed o tako imenovanih miničkih po 50, 100 in 150 lir, s katerimi so skušali banke in trgovci nadoknaditi pomanjkanje kovnega drobiža v Italiji. Republiška prokura v Perugii pa je izdala ukaz za zaplenbo teh miničkov, kar je po vsej državi vzbudilo negotovanje.

Ljudje se vprašujejo, kako prokura v Perugii utemeljuje svoj ukrep. Prokura se sklicuje na člena 140 in 204 kraljevskega odloka z dne 28. aprila 1910, na člen 640 kazenskega zakonika ter na zakonske predpise o krožnem čeku.

Po trditvi prokure gre samo na videz za čeke, ker so dejansko pravi denar, ker je na njih samo začetno žiriranje trgovske zveze in nato čeki krožijo dalje brez žiriranja. Vendar je to tehnično utemeljevanje po mnenju strokovnjakov zelo šibko, ker je za izdajo miničkov dala privoljenje sama Banka Italije ter so celotno zadevo pred izdajo miničkov podrobno proučili pravni izvedenci bank. Po teh zadevah ravno govori kraljevski odlok iz leta 1910.

Ni razlike v ceni — boljše počutje krav

Cena je v bistvu enaka. Stroški za gradnjo hleva se pocenijo, če si kmetje naredijo pregrado med boksi in pregrade pri jaslih sami. Nesporno pa pravijo, da je dejstvo, da se živali v takem hlevu dobro počutijo, kar vpliva na vzdržljivost v proizvodnji pa tudi na gospodarnost reje. V hlevih s počivalnimi boksi je molža neprijetno lažja in hitrejša kot na stojšču pri privezanih živalih. Lažje je tudi ugotoviti higieno molže, manj je poškodb vimen, živali so čistejše. Krmljenje in odstranjevanje gnoja je možno popolnoma mehanizirati. Delež dela se občutno zmanjša.

Krava je čredna žival

V omenjenem primeru so hlep začeli graditi 15. marca lani (možno je preurediti tudi stare hleve). V novi hlev so krave preselili 23. avgusta. Do večernega krmljenja so jih privezali v počivalne bokse. Ob ve-

černem krmljenju so jih približno za tri ure odvezali in napodili na krmilnice. Po krmljenju in molži so jih ponovno privezali v počivalne bokse. Privezane so ostale do jutranjega krmljenja, potem pa so ostale odvezane. Nad bokse so v razdalji 70 cm od zidu namestili prečni drog, ki živalim preprečuje svobodno stoji in blatenje. Ker je krava čredna žival, se takoj med njimi pojavijo trenja in ruvanje, dokler si ne uredijo položaja v čredi. Bolje uvrščene krave imajo npr. prednost pri jaslih, napajalniku, več miru pri prežvekanju, hoji itd. V opisanem primeru so se krave privale ves čas večernega krmljenja. Borbe med njimi niso bile tako hude, da bi grozila nevarnost medsebojnih poškodb. Medsebojni spopadi so trajali še drugi dan med jutranjim krmljenjem in dopoldne. Pozneje so se krave umirile. Opazili so, da so se krave umikale drugim, s katerimi so izgubile dvoboje. Položajni red se je v glavnem vzpostavil že prvi dan.

Premestitev živali v hlev s prosto rejo ni terjala hujših problemov, razen pravkar omenjenih spopadov za položaj v čredi. Krave so se umirile po približno dobri uri, potem ko so prišle v novi hlev. Krave se zelo hitro privadijo novim razmeram.

Lira še vzbuja zaskrbljenost

Lira ponovno vzbuja določeno zaskrbljenost, ker je po dvigu v preteklih dneh spet nekoliko padla. V četrtek prejšnjega tedna je znašala pariteta 840,30 lire za dolar in v petek 847,95 lire za dolar.

Slednje pomeni nazadovanje od četrta na petek za 0,9 odstotka. Podobno je bilo nihanje italijanske valute v razmerju z evropskimi valutami. V razmerju z marko je lira padla od četrta na petek za 1,2 odstotka ter je pariteta znašala 333,825 lire za marko. Banka Italije je baje v petek intervenirala na deviznem tržišču za okrepitev položaja lire. Padec lire v razmerju z dolarjem je vzbudil določeno zaskrbljenost

zlasti zaradi tega, ker je dolar po drugi strani nazadoval v razmerju z evropskimi valutami.

Kupoprodaje na milanski borzi so bile v petek omejene ter so dosegle samo štiri milijone 950 tisoč dolarjev. Pač pa je v petek prišlo do znatnih prenosov med Banko Italije in drugimi bankami ter so dosegli običajno raven od 70 do 80 milijonov dolarjev.

Ti podatki se nanašajo na stanje lire v prejšnjem tednu. Ta teden pa šaže lire ponovno določeno izboljšanje.

—o—

SPOROČILO ČEBELARJEM TRŽAŠKE POKRAJINE

Državni oziroma deželni zakoni in ukrepi Evropske gospodarske skupnosti v prid čebelarstva predvidevajo, da bodo deželni prispevkovi in drugih oblik pomoči le v združenja ali poklicne ustanove včlanjeni čebelarji. Prav s tem namenom so v teku priprave za ustanovitev čebelarskega združenja tržaške pokrajine.

Za izčrpnjša pojasnila je na razpolago živinorejski odsek Pokrajinskega kmetijskega nadzorništva, ul. Martiri della Libertà 7/V - tel. 38.673 in 35.581 od 9 do 12 ure vsak dan razen ob sobotah.

AVTO NA ZRAK IN VODO

Edvard Cole je naznanil v reviji »Detroit News«, da je prispel do končne faze svojih raziskav za avto, ki bo lahko uporabljal kot pogonsko sredstvo mešanico zraka in vode.

Cole je star 66 let in je pustil predsedstvo družbe General Motors leta 1974. Svoj avto je že preizkusil, vendar pa bo moral rešiti še nekaj problemov, posebno kar zadeva praktično porazdeljevanje novega goriva v motorju. Novo gorivo je poimenoval N2 H4 in ga označil za sintetično energijo prihodnosti.

Prišla je pomlad in z njo Pokrajinsko šahovsko prvenstvo, za katero sta — kot doslej vsako leto — zadolžena Športno društvo Kontovel in Tržaško šahovsko društvo.

Pohajkujoč od mize do mize smo občudovali zdaj bojevitost starih, zdaj miroljubnost mladih šahistov. Bili smo priča polnokrvnim zmagam in zmagam tipa »skoraj«, »za las«, »razen ene same poteze«. Dirnile so nas nake, od najbolj grobe do naravnost iznajdljive. Vse skupaj med zanimivimi pozicijami in lepimi kombinacijami. Dober del krivd in zaslug nosi za vse to čas: 40 minut na udeleženca in partijo.

Naslednjo zanimivo pozicijo sta igrali (nomina sunt odiosa) Beli in Črni.

BELI: Ke1, De2, Tg1, Lb1, Ld4, a3, b2, c5, f2, h2.

ČRNI: Kg8, Df7, Ta8, Tf8, Lc8, a6, b7, d5, f3, g7, h6.

Črni je pravkar vzel s kmetom iz g4 na f3 - zaključek kombinacije, ki mu je prinesla kvaliteto in kmeta. Zraven tega grozi vzeti damo in dati šah-šeh. Navidez močne poteze 1. De5 se črni sicer ne ubrani z:

A) 1. ... Te8??, 2. Tg7: +!! Dg7:, 3. De8: + Df8, 4. Lh7+, pač pa z:

A) 1. ... Lg4!!, 2. Kd1 Tae8, 3. Dg3 Df4! in sedaj ne gre 4. Dg4: ? zaradi 4. ... Te1+!!, 5. Kc2 Dc1+ in 6. ... Tg1+ (ali 5. Ke1: Dc1 mat), Prav tako ne gre 4. Le3, zaradi 4. ... Te3:, 5. Df4: Tf4:, 6. fe3: fe3: f2+, 7. Tg4: f1-D.

Toda beli ima močnejšo potezo 1. Lg7:, po kateri nima črni zadovoljive obrambe. N.pr.: C) 1. ... fe2:, 2. Le5+ Dg6, 3. Lg6: in črni se znajde v neznosni nujnici (Zugzwangu).

D) 1. ... Dg7:, 2. Tg7: + Kg7:, 3. De5+ in 4. Dd5: in zaradi zaostalega črnega razvoja bi morala dama in kmet prekositi obe trdnjavi.

Najlepšo varianto pa si je izbral črni, ko jo je izbral v partiji:

E) 1. ... Te8, 2. Le5+ Kf8, 3. Ld6+ Te7, 4. Le7: + Ke8

Seveda ne 4. ... De7: zaradi 5. Tg8+ Kf7, 6. Tg7+ itd.

5. De5
Grozi 6. Lg6, ne gre pa niti sedaj 5. ... De7: zaradi 6. Tg8+ Kd7, 7. Tg7 itd. Zato:

5. ... De6, 6. De6: Le6:, 7. Ld6 in beli je zmagal.

Investicije »International Corp« v Jugoslaviji

Kot poroča tiskovna agencija Tanjug je »International Corp. for Investments« prispevala v lanskem letu pri realizaciji štirih pomembnih investicijskih načrtov v vrednosti 90 milijonov in 400 tisoč dolarjev. Omenjena družba je tudi zbrala 35 milijonov dolarjev kreditov, ki jih bodo namenili gradnji šestih novih obratov v Jugoslaviji pri katerih bo zastopan tudi tuji kapital. Pravkar še študirajo nadaljnjih 25 investicijskih načrtov, za katere zdaj iščejo potrebna finančna sredstva. Pri omenjeni družbi sodeluje 12 jugoslovanskih bank in 43 tujih kreditnih zavodov. Od ustanovitve leta 1970 je »International Corp.« sodelo-

vala pri uresnitvi 29 investicijskih načrtov v vrednosti približno 748 milijonov dolarjev.

—o—

ŽARNICA PRIHODNOSTI

Ameriška zvezna vlada je sklenila financirati raziskavo za izpopolnitev nove vrste žarnice, ki porabi za tretjino manj energije, kot sedanja normalna žarnica, a bi lahko trajala deset let. Nova žarnica se privije v mativo kot navadna žarnica in tudi izgleda tako, razen da ima nameščen v vnožju majhen reaktor. Nova žarnica ne bo imela v notranjosti kovinskih nitk, ampak bo šla elektromagnetska energija skozi živosrebrni plin, ki izžareva nevidne ultravioleto žarke. Ti qarki zadevajo snovi, imenovane fosforji, s katerimi so obložene notranje stene fluorescenčne cevi in napravijo, da zažarijo v močni svetlobi.

Če se bo nova žarnica priljubila ljudem, bo možno prihraniti samo v Združenih državah toliko električne energije, da bi to odpravljalo kakšnim 500.00 sodom petroleja na dan. Ameriška vlada je določila za izpopolnitev te žarnice 310.00 dolarjev. Iznašel jo je fizik Donald Hollister.

—o—

Kratke z Goriškega

BEATIFIKACIJA PATRA LEOPOLDA MANDIČA

V nedeljo, 2. maja bo papež Pavel VI. proglasil za blaženega dalmatinskega kapucina patra Leopolda Mandiča. Umrl je v Padovi, kjer je vse svoje duhovniško življenje posvetil iz izrednim delom v spovednici. Kakor poročajo, se nad 10.000 Hrvatov odpravlja v Rim na praznik poveljanja p. Leopolda. Pridružilo se bo tudi mnogo romarjev iz Slovenije in vsaj primerno zastopstvo iz Trsta in Gorice.

Slovenski kapucini iz Gorice in Trsta prirejajo za praznik svojega sobrata patra Leopolda romanje v Rim od 30. aprila do 3. maja. Kdor želi, se lahko pridruži. Vpisovanje v Trstu v knjigarni Fortunat, v Gorici pa v kapucinskem samostanu pri slovenskih patrih. Čas za vpis je do 5. aprila.

—o—

Na pevski reviji »Primorska poje« v četrtek, 8. aprila v gledališču Verdi v Gorici bodo nastopili naslednji zbori: Dekliški zbor »Devin«, moški zbor »Razpotje-Col«, mešani zbor »Oton Župančič« iz Štandreža, moški zbor »Jezero« iz Doberdoba, moški zbor »Ciril Silič« iz Vrtojbe, mešani zbor »Drago Bajc« iz Vipave, Goriški oktet, Komorni mešani zbor Glasbene matice iz Trsta, moški zbor »Mirko Filej« iz Gorice in moški zbor »Srečko Kosovel« iz Ajdovščine.

—o—

Goriški občinski svet je pred kratkim sprejel dva pomembna sklepa v korist Slovencev: odločil se je podpreti ustanovitev samostojnega slovenskega šolskega okraja, občinska uprava pa bo v slovenskih predmestjih Gorice dala postaviti dvojezične cestne table.

KAVA IN ZDRAVJE

Skupina ameriških znanstvenikov je prišla do ugotovitve, da kava ne škoduje srcu. To ugotovitev, ki je v nasprotju z dosedanjim pričanjem, je objavila najnovejša številka ameriške zdravniške revije »New England Journal of Medicine«.

V članku je rečeno, da je bilo staro prepričanje, češ da pitje kave škoduje srcu, posledica sklepanja, da povzroča navada pitja kave srčno kap. Toda to mišljenje je izviralo iz nenančnih preizkusov. Raziskovalci se premalo upoštevali dejstvo, da so lahko izvirale srčne bolezni, na katerih so ljudje trpeli, iz kakšnih drugih vzrokov, npr. zaradi kajenja. Članek izzveni v trditev, da je tveganje, da bo kdo zaradi pitja kave umrl zaradi srčne kapi, neznamno, če sploh obstaja.

—o—

S TRŽAŠKEGA

NARODNA IN ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA V TRSTU

privedi v sredo 7. aprila 1976 četrto predavanje iz ciklusa zgodovine slovenske glasbe. Predaval bo prof. dr. Andrej Rijavec na temo

NOVEJŠA SLOVENSKA GLASBA

Predavanje bo ob 18.30 v mali dvorani Kulturnega doma v ul. Petronio 4. Vstop prost.

Vračanje v barbarstvo

Vladna komisija v Kairu je določila, pod kakšnimi pogoji bodo kaznovali tatove s tem, da jim bodo osekali roko. To je starodavna kazen za tatvino, ki je določena v koranu. Pod vplivom modernejših pogledov na sodstvo in evropskih idej, ki so jih prinesli v Egipt Angleži, je bila potem ta barbarska kazen odpravljena, toda danes se razne arabske države v zagonu svojega nacionalizma in verskega fanatizma spet vračajo k srednjeveškim oblikam sodstva in kazni. Z odsekanjem roke bodo kaznovali tatove, ki bodo ukradli znatnejšo vrednost in to na lastno pobudo ter če so to storili ob polni prištevnosti. Ta zakon mora potrditi še pravna komisija v parlamentu. Smrtno kazen izvedejo v mnogih

arabskih državah tako, da obsojenca obešijo ali obglavijo z mečem na kakem javnem trgu, kot v Evropi v srednjem veku. Sicer pa številne evropske države, kar za deva smrtno kazen, niso veliko pred Arabci. Še marsikje je v veljavi smrtna kazen in rablji še kar naprej obešajo, obglavljajo, streljajo ali zavijajo nesrečnim obsojenecem vrat z garoto. V nekaterih evropskih državah izrekajo smrtne kazni celo še za takoimenovane politične zločine, kot v polnem srednjem veku.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphart Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51